

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Lakia muutettaisiin siten, että kaivostoiminnassa ja konesaleissa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, jonka vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta. Alemman sähköveroluokan vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta, joten ehdotetut muutokset nostaisivat kaivostoiminnassa ja konesaleissa käytettävän sähkön veroa 2,19 senttiä kilowattitunnilta.

Ehdotettu veromuutos heikentäisi vakavasti Suomen kilpailukykyä datakeskusten investointien kohteena. Suomen houkuttelevuus perustuu tällä hetkellä vakaaseen sääntely-ympäristöön, kohtuulliseen verotukseen sekä kehittyneeseen energiainfrastruktuuriin. Nyt esitetty muutosehdotus rapauttaisi tätä pohjaa, erityisesti suhteessa muihin Pohjoismaihin. Lakiesityksen perusteluteksteissä todetaan, että "viime vuosina merkittävästi kasvanut kiinnostus konesali-investointeihin Suomeen selittyy suurimmaksi osaksi Suomessa tarjolla olevasta edullisesta ja puhtaasta sähköstä, vakaasta sähköverkosta, puhtaasta vedestä ja viileästä ilmastosta". Asia on varmasti näin, mutta mitä sellaista edellä mainituissa on, mitä muut Pohjoismaat eivät voi tarjota? Suomi on viime vuosina ollut kiinnostuksen kohteena datakeskusten sijaintimaaksi pääosin edullisen sähköveroluokan ansiosta. Tämä kilpailuetu näyttää olevan menetetty, ainakin jos uskomme Business Finlandin johtavaa neuvonantajaa Jouni Salosta, joka Kauppalehdessä 9.4.2025 toteaa: "Suomi putosi jo pois datakeskusinvestoijien kärkipaikalta".

Veromuutoksen vaikutukset Muhokselle

Muhoksen Pyhänsivun alueella on kiistatta yksi Suomen vahvimista sähköverkkojen solmukohdista. Muhos on energiatuotannon, siirron, varastoinnin ja kulutuksen valtakunnallinen solmukohta. Muhoksen tavoitteena on tarjota sijaintipaikka vihreän siirtymän suurhankkeiden sijoittumiseen. Joulukuussa 2024 Google julkisti noin 1000 hehtaarin maakauppansa alueelta. Alueelle on valmisteltu Leppiniemi–Pyhänsivu-osayleiskaavaa ja Pyhänsivun asemakaavan ja Leppiniemen asemakaavan muutosta. Kaavojen tavoitteena on olla hyväksymismenettelyssä loppuvuodesta 2025 tai alkuvuodesta 2026.

Finnish Data Center Associationin (FDCA) perustaja Sami Niiranen on tehnyt maanhankintojen perusteella arvion Muhokselle mahdollisesti toteutuvasta datakeskuksesta. Arvion mukaan rakentaminen työllistää noin 2000 henkilöä ja näin suuren alueen rakentaminen kestää varovaistenkin arvioiden mukaan 10–20 vuotta. Puhutaan erittäin merkittävästä työllistämisaikutuksesta Pohjois-Suomeen alalle, jonka työllistämismahdollisuudet ovat tällä hetkellä erittäin heikot.

Googlen datakeskus Haminassa työllistää noin 400 henkilöä, joista osa on Googlen omistaman Tuike Finlandin palkkalistoilla ja osa palveluntarjoajia. Kokoaikaisten työpaikkojen määrän

odotetaan kasvavan noin 100 työpaikalla vuosina 2024–2025 uusimman laajennuksen valmistuttua. Datakeskus työllistää muun muassa insinöörejä, rakennustyöntekijöitä, turvallisuushenkilökuntaa ja sähköasentajia. Googlen omistama maa-alue Haminassa on vajaat 200 hehtaaria, joten voidaan helposti arvioida Muhokselle mahdollisesti valmistuvan alueen työllistävän valmistuttuaan merkittävästi enemmän.

Ulkopuolinen arviointi on ollut, että näin mittavalle maa-alueelle kuin mitä Muhoksella on, voisi sijoittaa jopa sähköteholtaan 1000 MW:n datakeskuksen. Tässä mittaluokassa veromuutoksella on järkyttävät vaikutukset. Nykyisellä veroluokalla vero olisi noin viisi miljoonaa euroa vuodessa, kun puolestaan esitetyllä veroluokalla vero nousisi noin 200 miljoonaa euroon vuodessa. Voidaan kysyä, että onko tämä enää kohtuullista ja edistääkö tämä houkuttelevuutta investoimaan Suomeen ja Muhokselle? Huomioitavaa on, että Google ei ole vielä tehnyt lopullista investointipäätöstä Muhokselle ja kaavailtu veromuutos voisi mahdollisesti estää investoinnin kokonaan tai merkittävästi pienentää sitä.

Hukkalämmön hyötykäyttö on elinehto tämän mittaluokan datakeskuksiin. Google on luvannut tarjota datakeskusten hukkalämmön ilmaiseksi yrityksille. Muhoksen kunta on varautunut tähän tekemällä esisopimukset maa-alueista Googlen datakeskuksen välittömästä läheisyydestä, ja vireillä olevan kaavoitusprosessin yhteydessä kaavoitetaan alueelle useita teollisuustontteja, joilla tapahtuvassa toiminnassa käytetään hyväkseen hukkalämpöä. Kehitystyötä on viety eteenpäin jo jonkin aikaa yhdessä Oulun yliopiston, Oulun ammattikorkeakoulun ja Oulun seudun ammattiopiston kanssa.

Yhteenveto

Onko meillä Suomessa varaa torjua datakeskusten tuomaa elinvoimaa vain nostamalla sähköveroa kohtuuttoman korkeaksi, ja mikä on vaihtoehtona datakeskuksille? Suomen vahvimman sähköverkon vuoksi saamme paljon kyselyitä eri kansainvälisiltäkin teollisuudentoimijoilta sijaintipaikaksi. Mielenkiintoisia neuvotteluita, joita viemme eteenpäin, mutta ne ovat ihan erissä mittaluokassa kuin suunnitteilla oleva datakeskushanke.

On kiistatonta, että tämänhetkinen sähköveroluokka on alhainen ja houkuttelee maahan myös kryptonlouhijoita, joista ei ymmärtääksemme ole Suomelle hyötyä. Uskomme, että kryptonlouhintaan löydetään piakkoin ratkaisu, mikä vähentää kryptotoimijoiden kiinnostusta Suomeen. Kannattaako siis näiden vuoksi heikentää kaikkien datakeskusinvestointien asemaa? Datakeskuksille suunnattu vero voi olla nykyistä korkeampi, mutta verotuksella ei kannata vaikeuttaa datakeskusteollisuuden kehittymistä. Vaarana silloin on, että kaikki hyödyt ja tavoitellut verotulotkin jäävät saamatta. Datakeskusten tuleva verotus pitää suhteuttaa fiskaalisiin tavoitteisiin ja mahdollistaa datakeskusteollisuuden alan kehittyminen Suomessa. Staattista kulutusveroa kehittyneempi ratkaisu on kannustaa datakeskusteollisuutta verotuksella hukkalämpöjen hyödyntämiseen ja sähköverkon kulutusjoustoihin osallistumiseen.